

**Åmålstravet
in i
framtiden**

Utredningens slutdokument fastställt av
Dalslands Travsällskaps styrelse 2008-10-07.

Historik och statistik Åmåls travbana - invigd 1953

Tillbakablick

Vid Dalslands travsällskaps 50-årsjubileum, 1973, sammanfattade sällskapets dåvarande sekreterare, Claes Johansson, en skrift, "Dalslands Travsällskap 1923 – 1973". Delar av skriftens innehåll får inleda denna tillbakablick.

I Dalslands travsällskaps 50-åriga historia fanns det, 1973, fyra årtal som framstår som sällskapets märkesår. Det första är **1923** då sällskapet bildades. Under den kommande 15-årsperioden kördes det tävlingar endast en eller två gånger per år om vädrets makter så tillät. Några mildvintrar fick istravet ställas in. Enligt protokollen fick sällskapet även en försämrad ekonomi under 1930-talet, som också inverkade på tävlingsverksamheten under denna period. De bästa tävlingarna ägde rum 1931 och 1934.

Det andra märkesåret är **1938** då totalisatorn infördes i Åmål. Tävlingar hölls efter detta år oftast två gånger per år, förutom i början av 1940-talet.

Tredje märkesåret är **1953** då landbanan togs i bruk. Då hölls fem, sex tävlingsdagar om året, vilka successivt utökades till tretton.

Fjärde märkesåret var **1972** då serveringsbyggnaden stod klar. Detta märktes omedelbart på både spel och publik.

I samband med tävlingar den 11 mars 1923, som anordnades av Dalslands Travklubb, beslöts att bilda ett gemensamt sällskap för att främja travsporten i Dalsland.

Den 28 december, samma år, antogs stadgarna vid ett sammanträde i Mellerud. Det beslöts också att den första tävlingen, i sällskapets regi, skulle hållas i Åmål den 20 februari 1924, om vädret så tillät och om inga tävlingar hölls på angränsande orter, vilket skulle kunna inverka på ekonomin. Vid detta möte föreslogs att sällskapet genast skulle ansöka om medlemskap i det dåvarande Svenska Travsällskapet och att de tävlingar sällskapet anordnade skulle genomföras enligt Svenska Travsällskapets reglemente för travtävlingar.

Första travtävlingen i Åmål hölls dock redan 20 januari 1921 av Dalslands Travklubb och den första vinnaren i Åmål hette Vega II, med C. A. Lundgren i sulkyn. Ekipaget vann både unghästloppet och avelsloppet den dagen.

När första isbanetravet i Åmål arrangerades, 1921, infördes följande notis i en av Åmåls tidningar: *"Travtävling anordnas instundande söndag kl. 1.30 e. m. å Norra Viken av Dalslands travklubb. Tävlingen, den första i sitt slag som hållits här på platsen, omfattar 5 olika lopp och kommer av allt att döma att bli mycket intressant. Anmälningar om deltagande kunna göras intill två timmar före tävlingens början."*

Tävlingarna genomfördes, om man undantar tröstloppet, utan missöden. Trots att de arrangerande var nybörjare inom travsporten. I tröstloppet gick Vira V, med N Karlberg från Sillerud, på grund av oförstånd från publikens sida, miste om ett välförtjänt förstapris. Vira V, som hade 300 straffmeter, passerade samtliga medtävlare och var långt före närmaste häst, då Karlberg, fem meter från mål, plötsligt stannade i den tron att han var framme. Detta på grund av att den alltför närgångna publiken skymde bort själva målstolpen. När han upptäckte sitt misstag var hästen redan distanserad och fick således nöja sig med ett andrapris. Omedelbart efter tävlingens slut hölls prisutdelning på Stadshotellet.

Sällskapets första tävling

Sällskapets första tävling, söndagen 3 februari, 1924, blev en succé och en hel mängd gynnsamma omständigheter bidrog till detta. Strålande vackert väder lockade en publik på tusentals personer.

De tävlande ansåg att Norra Åmålsviken var den mest idealiska plats man kunde begära för travtävlingen.

Flera av de närvarande hade bilar och parkerade dessa vid banan, så det kan konstateras att Åmålstravet hade drive-in-parkering redan på 1920-talet.

Det talades förstås om favoriter. En av dessa var, till exempel, Edvin Adlers i Fröskog, Norma, som vid tävlingarna i Vassbotten vann många pris.

En annan hästkarl, som väckte sensation, var den gamle kärnkarlen A. Jakobsson, Ed, Långserud, som trots sina modiga 84 år, själv körde sina travare och vaket och intelligent vakade över varje chans. Han log ett gott leende både när han vann och när han med djupa bugningar åt alla håll i Stadshotellets festsal mottog de dånande bravoropen från de närvarande.

I en Åmålstidning stod följande att läsa, efter premiärdagen: *”Till succén bidrog även i hög grad de präktiga arrangemangen, vilka göra travsällskapet all heder och dokumentera detsammans lämplighet som arrangör till årligen återkommande travtävlingar.”*

Totopremiären

1938 kom så äntligen totalisatorspelen till Åmål och tävlingarna arrangerades tillsammans med Gillbergadalens travsällskap och Värmlands Förenade Travsällskap. Tävlingarna hölls lördagen den 12 och söndagen 13 februari. Totalisatoromsättningen under lördagens tävling uppgick till 4 284 kronor men steg på söndagen till något över 11 000 kronor.

Publiktillströmningen torde ha varit rekordstor detta veckoslut, trots kallt väder med ringa sol. Invånarna i Åmål talade just inte om något annat än totalisatorspel och tillströmningen av intresserade började redan på lördagsmorgonen. Detta trots att de ansvariga för tävlingarna var rädda för att vädret skulle vara alltför bistert.

Edvin Adler hade hunnit bli 81 år och var tävlingarnas äldste deltagare för vilket han erhöll extrapris. En annan av de gamle kunde inte vara med detta år. Det var Bryngel Svensson, som var förgrymmad över att han inte fick ställa upp med sina ston eftersom de var dräktiga. ”Vänta bara tills det bli trav i Mellerud” sa Bryngel Svensson. Där finns inte de här jäkla bestämmelserna.”

Enligt en tidningsnotis hade även en så kallad professionell spelare lyckats leta sig till Åmål, för att lätt plocka med sig dryga fyrahundra kronor vid lördagens tävlingar. I förhållande till spelet borde det ha varit en mycket bra utdelning.

Bland kuskarna återfanns Paul Albinsson, som vann både lördag och söndag med Bard Vega. Folke Hjalmarsson vann med varmblodet Alma Bond. Evert Edgren fick en seger med Nieva. Första totovinnaren hette Kämpis, en treårig nordsvensk som gav 11.07 i odds. Snabbast bland nordsvenskarna den dagen var en Årjängshäst, vid namn Löpar-Nisse, 1.48.8. Bland varmbloden var Alma Bond snabbast, med tiden 1.32.7.

1939 blev tävlingarna i all hast flyttade från Norra Viken till Mörtebolstjärnet. Lördagens trav gick att genomföra men på söndagen fick distriktsveterinär, tillika sällskapetets ordförande 1938 – 1944, Birger Rösiö & Co ställa in, vilket förde med sig ett mycket stort ekonomiskt bakslag.

Landbanan

I början av 1950-talet kom så frågan om att bygga en landbana upp. De drivande krafterna var sällskapetets dåvarande ordförande, W. A:son Sävblom, Richard Andersson och Emil Svensson, slaktare och hästägare.

Den 6 januari, 1953, var det dags att inviga nuvarande travbana i Åmål. Visserligen var den mycket primitiv men vi kom ifrån isarna och nervositeten att inte kunna genomföra tävlingarna på ett hyfsat sätt, på grund av vädrets makter. Premiären var verkligen lyckad. Publikt sett kom i det närmaste 4 000 personer och spelet var naturligtvis på topp, med ett nytt torekord över 80 000 kronor. Premiärvinnare blev Torsten Jansson med nordsvensken Kavelstjärn.

Under de kommande åren gästades banan livligt av bland andra Åbytränarna, med stor publiktillströmning från Göteborg som följd. SJ anordnade extratåg, vilka växlades in på stickspåret som ligger i anslutning till banan. Detta gjorde att publiken kunde stiga av inom banområdet.

Under 1950-talet fortsatte arbetet med travbanan, som av STC upphöjdes till att bli den enda permanenta 800-metersbanan i Sverige. Men det är väl först nu i början av sjuttioalet som vi kan säga att vi har en anläggning av permanent typ.

En stor del av de hästar och hästägare som rekryteras till vår sport kommer fortfarande via de mindre travsällskapen. Låt oss hoppas att de positiva faktorer som påverkat hittills också framgent ska bidra till att travbanans fortsatta utveckling ytterligare stärks.

Sällskapetets ordföranden:

1923 – 1937 Axel Dahlström

1938 – 1944 Birger Rösiö

1945 – 1947 W. A:son Sävblom, (kommunal borgmästare).

1948 – 1949 Werner Falk

1950 – 1967 W. A:son Sävblom

1968 – 1969 Åke Linder

1970 – 2002 Sverker Hynell

2002 – 2005 Bo Carlson

2005 – 2007 Hans Karlsson

Sedan 2007 är Tomas Eklund travsällskapetets ordförande.

Nedanstående uppgifter bygger på en intervju med Åke Linder, 83, hästägare och numera hedersmedlem i Dalslands travsällskap. I slutet av 1960-talet var han under en tid ordförande för Dalslands travsällskap. Han är och har varit mycket aktiv inom travsporten.

Under 1940-talet samarbetade Dalslands travsällskap ofta med Gillbergadalens travsällskap. Ingendera av orterna hade ordinarie landbana utan det fick arrangeras travtävlingar under vinterhalvåret. När Gillbergadalen arrangerade kördes loppet på Harefjorden medan man i Åmål förlade travet antingen på Mörtebolstjärnet eller på Norra Viken i Väneren, beroende på väder och isförhållanden. Granriskor fick ofta läggas ut för att förhindra häst och ekipage att trampa igenom. En flyttbar barack transporterades till respektive tävlingsplats och i den kunde besökaren göra sina insatser om 2, 5 eller 10 kronor. Funktionärer utsågs till respektive travtävlingar. Honoraret bestod oftast av en middag efter tävlingsslut. Fortfarande arbetar många ideella krafter inom travsporten.

Under tidigt 1950-tal fick Åmål överta totodagarna från Gillberga. Dalslands travsällskap ville ha en permanent landbana och var de som tog initiativet till att anlägga en sådan. Genom överskott från tävlingar, och olika festligheter som arrangerades i samband med dessa, lyckades sällskapet finansiera byggandet av Åmåls travbana. Banan invigdes 1953. Under många år arrenderade sällskapet marken vid Mörtebol av kommunen. 2001 friköptes mark och byggnader av Åmåls kommun.

Sällskapet fick begränsa banans omfång till en 800-metersoval på grund av dess läge. I norra delen av banan ligger en mosse och i dess sydvästra del angränsar den till järnvägsspåren. (Vilket, som sagt, i forna dagar var gynnsamt för besökare som fick kliva av tåget nära travbanan). Många, både kuskar och besökare anser idag att travbanans storlek är behändig. Unik är den också. Förutom Arvika är det bara Åmål som har en 800 metersbana i Sverige.

Från början fanns inga kontorsbyggnader på plats. All administration fick skötas hemifrån, från någon av medlemmarnas köksbord. Program och annat travmaterial trycktes av sättaren Sven Gustafsson på PD, Provinstidningen Dalsland.

Vid första meeting, som varade fyra dagar, skrev PD den 24 januari 1955: *"Oddskräll, totorekord på Åmålstravet."*

I tävlingarna deltog på 1950-talet, som nu, även hästar utifrån, som från t ex Åby. Dessa transporterades då oftast i godsfinkan på tåget, innan biltrafiken och speciella hästtransporter utvecklades.

Bland tidigt tävlande damer på Mörtebolstravet kan nämnas Eline Johansson, som tävlade in på 1970-talet och Elsa Jansson, som körde en nordsvensk häst. Förutom travtävlingar har det framkommit att banan i slutet av 1950-talet även användes för speedwaylopp, vilket torde ha slitit hårt på underlaget. För övrigt fanns där uppvisningar och utställningar i samband med tävlingarna, där olika sponsorer fick tillfälle att visa sina produkter. Till exempel bilar och lantbruksmaskiner.

De första stallarna som uppfördes på området var ombyggda ekonomihus från Mörtebols Gård, strax intill travbanan. Idag finns 122 gästboxar. (Kravet för att få genomföra V75-

tävlingar är 120 gästboxar). Under åren har V65, senare, V75, körts periodvis på Åmåls travbana. De år som inte V75 körts har tävlingarna ersatts av så kallad GuldV5. Till varje tävling krävs en banveterinär och under många år var det distriktsveterinär Hans Plate som skötte den sysslan.

Ponnytävlingar har pågått under åtskilliga år medan ungdomsaktivitet i form av travskola startade 1998. Travskolan har idag två heltidsanställda instruktörer. Ett 50-tal deltagare är engagerade i barn och ungdom, handikapp- och vuxenverksamhet.

Åmålstravets damklubb startade 1987. Medlemmarna står för servering och liknande service för tränare, körsvenner och hästägare.

Numera består Dalslands travsällskap av 40 medlemmar, varav hälften är hästägare. (Villkoren för medlemskap kommer troligen att ändras). Styrelsen väljs ur sällskapet och består av sju ledamöter. Idag är Per Hagström travbanechef på Åmålstravet. På sekretariatet har Ingela Liljestrand Roth en 60 procents tjänst, medan tidigare travbanechefen Gunnar Kvamme är ekonomiansvarig.

Till eftervärlden finns handlingar och dokument från Åmålstravet arkiverade på Årjängs travmuseum.

Nuläge

I år, 2008, är det 55 år sedan landbanan i Åmål invigdes. Under senare år visar statistiken att stor- och mellanbanor tappar publik, medan småbanorna, i stort sett, behåller densamma. På Åmålstravet har, trots befolkningsminskning, publiktillströmningen snarare ökat.

Befolkningsutveckling

Kommun	1998	2003	2007
Dals Ed	5 045	5 014	4 840
Bengtsfors	11 204	10 436	9 993
Mellerud	10 065	9 792	9 567
Åmål	13 041	12 854	12 610
Säffle	16 992	16 244	15 879
Totalt	56 347	54 340	52 889

Häststruktur och dess relativa storlek.

Åmåls travbana	1998	2003	2007
A-tränade	6	8	7
B-tränade	193	152	156
Totalt	199	160	163

Travskolan

Ungdomsrekrytering

Travskoleverksamheten startades 1994 av Lena Karlsson och Carina Hultman. Det bedrevs bland annat dagläger och sportlovsaktiviteter med ett par aktiva ledare. Verksamheten utövades med hjälp av kursavgifter och sponsring.

Från 1998 finansieras travskolan av Dalslands travsällskap och med medel från STC. 2003 var antalet deltagare 60, varav fyra vuxna. Antal ledare var sex och det fanns sex hästar till förfogande.

2004 gick travskolan med i ett EU-projekt, Hästkraft I, ett samarbete mellan Sverige och Norge. Travskolan finansierades till stor del av projektet. Det köptes in material för att kunna bredda verksamheten. Deltagarantalet var fortfarande 60. Övriga aktiviteter och deltagare omfattade 550 personer, varav 350 ungdomar.

2005 fick travskolan en ny teorilokal i form av en barack som Åmåls kommun tillhandahållit. Deltagarantalet var ungefär detsamma medan antalet ledare utökades till åtta. Det fanns sex hästar.

2006 utvidgades projektet Hästkraft I till Hästkraft II, som specifikt vänder sig till funktionshindrade. Deltagarantalet steg och ledare handikapputbildades. Deltagare inom projektet uppgick till omkring 40 per vecka. Antalet hästar utökades till åtta. En handikappvagn köptes in och lokalerna handikappanpassades. Ledarantalet var 13. Två nya ponnyhästar köptes in, några gamla byttes ut. Travskolan fick en ponny i gåva av Bengt "Kämpen" Olsson.

I juni 2007 slutade projektet. Då hade en handikappanpassad toalett och omklädningsrum iordningställt och handikappsutbildningen var genomförd. Deltagarantalet hade ökat till 80 med 10 aktiva ledare. Därtill omkring 70 handikappade i verksamheten. Samarbete med Rösparcksskolan hade inletts. Antalet hästar var sju.

Under 2008 ingår Åmålstravet med Travskolan i en Interreg. – förstudie som avser att utveckla ett svensk-norskt projekt som, med organiserade häst- och motoraktiviteter som bas, skall möta och engagera ungdomar över gränser och institutioner, primärt ungdom 16-20 år som "fallit mellan stolarna" i ett eller flera avseenden. Praktisk verksamhet i trygg miljö med djur blir i den planerade formen ett komplement och alternativ till kommunernas insatser avseende uppföljningsansvaret mot åldersgruppen.

Kostnader travskola	1999	2003	2007
Löner	97 364	161 330	448 898
Sociala kostnader	48 682	80 665	224 449
Övriga kostnader	34 795	77 176	119 570
Summa	180 841	319 171	792 917

Omkostnaderna för Travskolan ökar dels med anledning av den allt mer omfattande ungdoms- och handikappverksamheten, dels med planerad utökning av verksamheten med licenskurser. Eu-projektet kräver ekonomiska insatser för genomförandet.

Under 2008 beräknas Travskolans omkostnader motsvara året innan . Verksamhetens intäkter beräknas under samma år motsvara omkostnaderna.

Redan år 2009, med den redovisade verksamhetsökningen som skall hanteras med befintlig personal, beräknas Travskolan generera överskott (100' Sek)

Tävlingsförutsättningar och tävlingsstruktur på Åmålstravet

Antalet tävlingsdagar och typ av tävling per år (enbart sommarsäsong).

1998	2003	2007
13	13	13

Antalet hästar per lopp i snitt per typ av tävling

1998	2003	2007
10.92	11.07	10.83

Regionspel i Tkr

1998	2003	2007
60 077	66 594	76 168

Banspel i Tkr

1998	2003	2007
12 037	8 714	5 693

Utbetalda bruttoprispengar till hästägare i Tkr

1998	2003	2007
5 224	6 406	5 543

Publikstatistik

1998	2003	2007
24 453	21 320	22 994 (varav 4 lunchtrav, 2007).

Goografisk fördelning av antalet startande hästar på Åmålstravet 1998
13 tävlingsdagar

	Professionella tränare					Amatörtränare				
	Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma		Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma	
Axevalla	45	45	0	3	135600	143	143	0	13	390200
Eskilstuna	0	0	0	0	0	11	11	0	0	24000
Färjestad	120	119	1	11	561200	167	140	27	9	377300
Gävle	0	0	0	0	0	1	1	0	1	25000
Halmstad	8	8	0	0	19500	11	11	0	0	23600
Kalmar	0	0	0	0	0	2	2	0	1	35000
Lindesberg	1	0	1	0	0	5	4	1	0	14950
Mantorp	1	1	0	0	31500	21	19	2	4	148000
Romme	2	1	1	0	0	15	7	8	3	107900
Rättvik	0	0	0	0	0	5	4	1	0	25000
Solvalla	3	3	0	0	67500	0	0	0	0	0
Åby	102	102	0	17	646850	182	182	0	17	633100
Åmål	63	60	3	6	177250	240	217	23	22	622850
Årjäng	44	42	2	4	95 100	143	98	45	7	321 300
Örebro	24	19	5	4	85 500	29	26	3	2	61 750
Utl.banor	41	31	10	3	323 700	43	31	12	7	270 450
Gästhästar	391	371	20	42	1 966 450	778	679	99	64	2 457 550
Totalt	454	431	23	48	2 143 700	1 018	896	122	86	3 080 400

Geografisk fördelning av antalet startande hästar på Åmålstravet 2003
13 tävlingsdagar

	Professionella tränare					Amatörtränare				
	Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma		Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma	
Axevalla	40	40	0	4	299 850	92	92	0	3	213 150
Bergsåker	4	3	1	0	34 000	0	0	0	0	0
Eskilstuna	5	5	0	1	27 550	10	9	1	0	19 800
Färjestad	89	86	3	9	355 850	192	179	13	12	516 850
Gävle	1	1	0	0	19 000	3	3	0	0	31 500
Halmstad	7	7	0	0	134 000	5	5	0	1	16 500
Jägersro	3	3	0	1	95 000	2	2	0	0	0
Kalmar	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Lindesberg	0	0	0	0	0	9	7	2	1	48 000
Mantorp	1	1	0	0	3 500	7	7	0	1	23 200
Romme	8	7	1	1	76 000	10	7	3	1	108 200
Rättvik	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Solvalla	14	14	0	3	460 600	2	2	0	0	0
Vaggeryd	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0
Åby	110	110	0	15	836 600	162	156	6	20	524 550
Åmål	74	71	3	9	294 950	202	191	11	17	657 900
Årjäng	46	30	16	5	188 100	202	150	52	13	578 700
Örebro	21	21	0	1	75 250	30	29	1	4	110 100
Östersund	1	1	0	0	30 000	0	0	0	0	0
Utl.banor	20	5	15	1	116 950	39	18	21	5	510 350
Gästhästar	371	335	36	41	2 752 250	768	668	100	61	2 700 900
Totalt	445	406	39	50	3 047 200	970	859	111	78	3 358 800

Geografisk fördelning av antalet startande hästar på Åmålstravet 2007
13 tävlingsdagar

	Professionella tränare					Amatörtränare				
	Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma	Vbl	Kbl	Segrar	Prissumma		
Axevalla	67	67	0	11	528 850	64	64	0	8	191 400
Bollnäs	2	2	0	1	22 500	0	0	0	0	0
Eskilstuna	2	1	1	0	2 500	5	3	2	0	7 000
Färjestad	110	103	7	8	450 000	182	161	21	18	685 750
Halmstad	24	24	0	9	475 000	2	2	0	0	0
Jägersro	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Kalmar	4	4	0	0	32 000	1	1	0	0	18 000
Lindesberg	7	7	0	0	17 500	20	17	3	4	88 900
Mantorp	0	0	0	0	0	7	7	0	0	46 300
Romme	1	1	0	0	0	8	5	3	0	17 800
Rättvik	0	0	0	0	0	2	2	0	0	9 000
Solvalla	5	5	0	1	125 000	3	3	0	0	2 500
Vaggeryd	0	0	0	0	0	7	7	0	0	5 100
Åby	81	81	0	12	691 900	126	120	6	4	345 150
Åmål	41	41	0	1	108 900	185	171	14	19	652 550
Årjäng	31	26	5	0	48 300	166	122	44	9	534 800
Örebro	31	31	0	1	85 200	22	19	3	0	33 600
Östersund	0	0	0	0	0	1	1	0	0	42 500
Utl.banor	10	4	6	4	77 000	37	12	25	6	198 100
Gästhästar	375	356	19	47	2 555 750	654	547	107	49	2 225 900
Totalt	416	397	19	48	2 664 650	839	718	121	68	2 878 450

Åmålstravet har under ett flertal år fungerat som säsongbana avseende tävlingsverksamheten. De tidigare analyser som ligger till grund för denna klassificering äger fortfarande sin giltighet.

Generellt finner man att småbanor som Åmålstravet, även med den, i de flesta fall, självklara säsongbaneklassificeringen, får större omkostnader per tävlingsdag än motsvarande större banor och, åtminstone i det historiska perspektivet, färre tävlingsdagar att skapa överskottet på.

I vårt område är travkulturen djupt rotad. De större banorna i vår ”periferi” (Fä, Å, Ax) drar till sig professionalismen i flera avseenden. Häri ligger avgörande skäl varför den helt dominerande delen hästar på Åmålstravets är B-tränade och så stor del av de startande

hästarna är amatörtränade. Därtill konstateras att antalet hästar i träning knappast minskat de senaste åren.

Åmålstravet är således en viktig ”ingrediens” i det breddsportsperspektiv som vi anser nödvändigt i svenskt trav. Tävlings- och träningsmöjligheter för den aktiva bredden. Dagens och framtidens travsport kan inte byggas på den idealitet som ofta förr präglade hästägande och tävlingsverksamhet. Dock går det väl ingen, i sporten någorlunda insatt, förbi att det ideella arbete som tillförs sporten via hästägarföreningar, amatör-, dam- och travklubbar fortfarande har enormt stor betydelse för liv och verksamhet kring travhästen överallt i landet.

Även om vår tävlingsverksamhet idag är helt professionell betyder de ideella arbetsinsatserna avgörande mycket i vardagsverksamheten på travbanorna. Sannolikt allra mest på de mindre banorna som t.ex. Åmål.

Vi ser ett ömsesidigt värde i att detta fortsätter.

I vår ambition att utveckla och befästa Åmålstravets roll i framtiden ser vi det engagerande och nödvändigt att profilera 800-metersbanan ytterligare. Vi vill skapa bättre och mer varierade travtävlingar och bl.a. därigenom ge möjligheter för de aktiva till en fungerande vardagsbana för träning och samvaro. Åmålstravets organisationer och deras ideella insatser kommer att behövas även framgent i en levande travsport.

Vardagsverksamheten med bl.a. provlopp, träning och servering får, och kommer att behöva, resurser via dessa.

Med sin breda förankring både hos allmänhet och i näringslivet skapas goda förutsättningar för kompletterande användningsområden vad gäller anläggningen Åmålstravet.

Att höja nyttjandegraden på arenan ser vi som den enskilt viktigaste åtgärden för att finansiera verksamhet och för fortsatt expansion.

God inledning på Åmålstravet 2008

2008 års travsäsong inleddes söndagen 6 april, med V65 och DD. Trots snö- och regnväder blev premiärdagen lyckad med cirka 1 400 besökare på banan. V65-loppen dominerades av Jägersrokusken Johnny Takter som vann tre av sex lopp. Dessutom fick publiken se ett nytt banrekord för utländska ston, då Worthwaitingfor körd av Björn Goop vann lopp sju, tillika Dagens Dubbel 1 och V65-5. Tiden för den amerikanska travaren blev 1.14.0 på 1 640 meter, med autostart. Omsättningen uppgick till 15 735 010 kronor. Ingvar Oldsberg var gäst på premiärtravet.

Hur utvecklar vi Åmålstravet inför framtiden?

Strategiskt möte med representanter från näringsliv och kommun

Som ett led i arbetet med Åmålstravets framtid inbjöds representanter från Åmåls näringsliv och kommuner för att lämna sina synpunkter. Ovanstående fakta utgör underlag för en så kallad S W O T –analys där vi tittade närmare på styrkor, svagheter, möjligheter och hot avseende banans framtida utveckling.

Närvarande vid mötet:

Per Hagström, travbanechef

Jan Hagelbrand, SISU-administratör

Tomas Eklund, ordförande i Dalslands travsällskap, tidigare vd/koncernchef skogsindustrin
Anders Elehn, styrelsemedlem i travsällskapet och A-tränare
Jörgen Wiman, vice ordförande i travsällskapet, Arbetsförmedlingen
Marianne Carlsson, näringslivssekreterare i Åmåls kommun
Jan P Andersson, amatörtränare, företagare, vd Frameco AB
Karin Edlund, travskoleansvarig
Ingela Liljestrand Rooth, styrelseledamot i travsällskapet, anställd i sekretariatet
Håkan Jarnryd, turistchef i Åmåls kommun
Kjell-Åke Olsson, totooperatör, tidigare order- och exportadministratör på Calderys Nordic AB
Gunnar Kvamme, tidigare travbanechef, ekonomiansvarig på Åmålstravet
Eivor Nylund, journalist PD, Provinstidningen Dalsland

Positiva förutsättningar

Några av de positiva aspekterna på travbanan:

- . Profilerings med högervarv
- . Ljudanläggningen
- . Kontrakt med ny entreprenör för lunchrestaurangen
- . Förening bland funktionärerna
- . Profildagar i samarbete med kultur- och näringslivet ex. Travbluesen
- . Bra sponsorsamarbete
- . Kommande internationell hovslagar- och hopptävling
- . Nytt Vip-rum
- . Personalaktiviteter med möjligheter till kompetensutveckling
- . Ev. yngre tränare är på gång
- . Positiv och kompetent personal på anläggningen

Styrkor (inre)

- . Trevlig, kompakt, 800-meters småbana
- . Travbanan har centralt läge i Åmål och i regionen
- . Lokalt förankrad
- . Närhet till beslut
- . Dagar ”till förfogande”, det vill säga möjlighet att nyttja banan till andra aktiviteter, till exempel till kulturella evenemang
- . Bra boendemöjligheter, goda övernattningsmöjligheter för tillresta besökare.
- . Ungdomsverksamhet
- . Åmålstravet är den enda travbanan i Dalsland.
- . Närhet till travbanan från Europaväg 45.
- . Travet har en god förankring i bygden och i regionen, med både hästägare och utövare av travsporten.
- . Stort engagemang.
- . Bred sponsorverksamhet.
- . Gemytet och den nära känslan som uppstår vid en mindre bana.
- . 800-metersbana är ur publiksynpunkt den bästa banan för att kunna följa travet.
- . Åretrunt restaurang.

- . God kontakt med lokala media.
- . Drive-in trav.
- . Stora parkeringsytor.
- . Damklubbens stora engagemang, som skapar trivsel.
- . Tilltänkta högervarvet skapar extra profilering för Åmålstravet.
- . Bra samarbete med Åmåls kommun.
- . Möjlighet att utöka samarbetet med travbanor i regionen; Färjestad Arvika och Årjäng.
- . Travskolans verksamhet.

Svagheter (inre)

- . Få travdagar
- . 800-metersbana
- . Aktiviteter för familj
- . Befolkningsunderlag
- . Kultur
- . Tappad idealitet
- . Träningsmöjligheter
- . Nyrekrytering av aktiva
- . Licensutbildning
- . Begränsade resurser på en relativt liten anläggning.
- . Anläggningen är gammal och sliten. Viss upprustning är nödvändig.
- . Begränsat antal tävlingar medför sämre ekonomiska möjligheter.
- . Svårt att expandera på grund av det geografiska läget. (Se förklaring ovan i texten).
- . Befolkningsutvecklingen är negativt för både besökarantalet och ungdomsrekrytering.
- . Medelåldern på travbanebesökaren är hög.

Möjligheter (yttre)

- . Intäkter
- . Samarbetspartner i stället för sponsorer
- . Nya evenemang
- . Aktiv marknadsföring
- . Bra avstånd i regionen
- . Bussning
- . Bra anläggning med stort användningsområde
- . Unik profil med högervarv på banan
- . Seminarier, föreläsningar, konferenser och utställningar
- . Utveckla ungdomstravet
- . Stugor för uthyrning inom området
- . Samarbete med restaurangverksamheten
- . Konserter, marknader med specialteman
- . Låta andra arrangörer, aktörer, ”låna” banan för till exempel bilutställningar, motorcyklar, jordbruksmaskiner, marknader, hund- och kattutställningar, blomsterbindartävling, mm
- . Satsning på ponnytrav och ponnytävlingar
- . Stöttning av damklubbens verksamhet
- . Utveckla hästvårdscenter med massör, hovslagare, etc.
- . Guidade turer i stallet
- . Guidade företagsvisningar

- . Höja kvalitén på travsporten
- . Inre och yttre anläggning
- . EU-projekt
- . Hitta andra tävlingsformer på banan med möjligheter till spel
- . Högervarvet på banan förväntas väcka nyfikenhet och intresse.
- . Spelutveckling
- . Arenan är användbar till annan verksamhet, utställningar med mera.
- . Utökad samarbete med kommun och näringsliv.
- . Samarbete och påpasslighet med andra aktiviteter i staden, typ ”häng på”
- . Skapa aktiviteter för hela familjen.
- . Utökad ungdomsverksamhet
- . Utveckla samarbetet inom regionens travbanor; Färjestad, Arvika och Årjäng.
- . Tätt travdistrikt.
- . Information och omhändertagande av förstagångsbesökare.
- . Utökad antal medlemmar i sällskapet ger delaktighet och engagemang inom travsporten.

Mötets kommentar: Genom att använda banan till andra evenemang än travsport kan intäkter förvärvas genom till exempel utomhuskonserter och utställningar, med mera. Sponsorer kan bli mer involverade i travsporten genom ett ömsesidigt givande och tagande. Bussning till travbanan ger ökad tillgänglighet vid till exempel andra evenemang i staden. Begreppet ”smartaste kusk – ej häst vinner på en 800 metersbana”, ny slogan på Åmålstravet? Det är viktigt att höja kvalitén på travsporten, med bland annat professionella tränare. Samtidigt är det viktigt att vårda amatör- och bygdetrav.

Hot (yttre)

- . Befolkningsutvecklingen
- . Det är svårt att rekrytera ungdomar.
- . För få travdagar.
- . Inga ”riksspeldagar”
- . Dataspel. Svårt att rekrytera ungdomar inom travsporten
- . STC – ATG, maktstrukturen inom svenskt trav
- . För många föreningar
- . Amatörtravet försvinner
- . V75-tävlingar flyttar till Norge
- . Aveln minskar – leder till mindre hästunderlag
- . Hästhållningsekonomi
- . Hög medelålder på travbesökare.
- . Konkurrens från andra aktiviteter i staden.
- . Strukturrationaliseringsshot, effektivisering som eventuellt innebär färre travdagar i Åmål,
- . EU: s spellicenssystem och eventuella avmonopolisering av spelverksamheten.
- . Internetspel, mobiltelefon och interaktiv TV leder till färre besökare på travbanan.
- . Central styrning.
- . Massmedias negativa syn på 800-meters bana.
- . Tätt travdistrikt.

Åmålstravets vision

ÅMÅLSTRAVET skall idag och i framtiden vara en aktiv, profilerad travbana med många utövare och besökare.

Med – primärt- bra travsport skall vi erbjuda människor ett intressealternativ som ger så mycket mervärde på fritiden, och till vardags för utövarna, att de aktivt återväljer det.

Åmålstravet har under ett halvsekel varit samlingspunkt för travsporten i Dalsland och dessutom, vilket historieskrivningen ovan bekräftar, utvecklat och konsoliderat sin ställning som travsportsarena i landet.

En bred folklig förankring ser vi både i det, över tid, stora antalet amatörer, B-tränare, som finns knutna till Åmålstravet, de starka och engagerade intresseorganisationerna – Hästägare, Damklubb, Travklubbar m.fl. – och den, både i faktiska siffror och proportionellt sett, starka publiktillströmningen.

Detta till trots behöver vi med insikter, samarbete och kanske också en portion idealitet nyttja de styrkor Åmålstravet har för att möta dagens och morgondagens utmaningar för en småbana i travets Sverige.

Den viktigaste förutsättningen för Åmålstravets utveckling och framtid är vår gemensamma VISION.

Önskan om varthän vi vill och därmed hur vi vill se Åmålstravet in i framtiden.

Med önskan /VISIONEN/ i sikte beskriver vi /MÅLEN/ de insatser och åtgärder vi ser oss behöva i den takt och på det sätt vi finner bäst /STRATEGIER/ och /RESURSER/.

Gör vi detta arbete bra kommer vi också att nå dit vi vill.

ÅTGÄRDER FÖR DIREKTA OCH INDIREKTA INTÄKTSFÖRSTÄRKNINGAR OCH EFFEKTIVISERINGAR PÅ ÅMÅLSTRAVET

Vi behöver fler människor, särskilt yngre, till travet som aktiva och publik.

Utbudet av fritidssysselsättningar är större än någonsin. För att ge unga människor möjlighet att uppleva tjusningen med hästar och travsport räcker inte endast de traditionella tillvägagångssätten till.

Vi skall söka nya vägar att möta ungdomarna på deras egna "arenor" och med deras förhållningssätt till fritid och aktiviteter integrera travsport i ungdomskulturen.

Genom att Arena Åmålstravet blir platsen för fler aktiviteter än trav öppnar vi upp för både bättre resursutnyttjande, bättre ekonomi och öppnar "inkörsportar" till och medvetandegör platsen Åmålstravet. Detta blir sannolikt travarrangemangen till gagn dessutom.

Åtgärder (existerande och nya)

- *Bjuda in skolklasser, idrottsföreningar och andra ungdomsorganisationer till **upplevelsedagar** på travbanan, häst- och travsportskänsla både utanför och i samband med travtävlingar.*
- **Aktivitetsarena Åmålstravet.**
Tillsammansdagar med gruppaktiviteter, ponnyridning och – körning, dubbelsulky som ”pröva på” - upplevelse, konserter, födelsedagar, avslutningar, kick - off, grillkvällar, föreläsningar, team - aktiviteter, Barngrupper, skolor, personalgrupper, företag och organisationer.
- *Samarbete med **externa aktörer** främst lokala. Ex. Bluesföreningen, Mustad, Ridskolan, hundorganisationer, marknader, livsmedelshandlare, rallyarrangörer, kommuner etc.*

Blustravet som inledning på Bluesfestivalen, hovslagartävling, årligen återkommande hopp, dressyr- och ridarrangemang, ”Mörtebols marknad”, ”Whippet Race Show”, Biluppvisning med Provkörning, Enduro.

- **Aktiviteter för de yngre** såsom tivoli, karuseller, uppträdanden, lekparken, cowboyläger och för **de äldre** med t.ex. bilar, motorcyklar, auktioner, gästartister, uppvisningar, provsmakningar, musik
- **Travskolan.**

Den bästa, förmodligen enda, vägen till aktivt engagemang går via egen aktivitet, genom att göra det själv. Åmålstravet har redan en etablerad travskoleverksamhet med duktiga och innovativa ledare. Detta är den självklara resursen att nå målgruppen ”barn och ungdomar”, att få ungdomar att upptäcka sitt hästintresse. Optimalt upplevelsealternativ för många handikappade barn- och ungdomar. Aktiv ”marknadsföring” av Travskolan ger behov av fler hästar och större lokaler och avgränsat övningsområde ”paddock”. Särskilt viktigt är också att skapa förutsättningar för det initiala deltagandet i travtävlingar. Travskolan tillförs ponny-tävlingshäst/hästar. Tandemsulkies på anläggningen. Med tillgång till större hästar kan vi öka antalet vuxengrupper. Det genererar, förutom fler intresserade generellt, också barn till dessa vuxna till Travskolan.

Utbildningsinsatserna i travskolan kopplas till de fortsatta möjligheterna för aktivt intresserade.

Dvs. licens- och hästagarutbildningar, föreläsningar och externa utbildningar planeras in och anordnas kontinuerligt.

Profilering av Åmålstravet i Trav-Sverige

Hela vår syn på Åmålstravets framtid och utveckling bygger på tron på och möjligheten att aktivt upprätthålla en levande hästsportarena med tydlig profil bland Sveriges travbanor, att det är lika möjligt i Åmål som på något annat ställe om/när vi utnyttjar lokala resurser, fördelar och erfarenheter som, åtminstone till dels, är speciella för travet i våra trakter och kombinerar det med marknadsstrategi och sportslig utveckling.

Om så icke sker ser vi, i nuvarande förändrings- och utvecklingsskede i svensk travsport, att en passiv hållning från vår sida sannolikt innebär:

- a/ färre travdagar,*
 - b/ mindre medial uppmärksamhet*
 - c/ "tuffare" marknadsföringsläge både mot sponsorer, publik och aktiva*
 - d/ mindre ekonomiska marginaler med mindre prispengar*
 - e/ mer begränsat utrymme för investeringar och underhåll*
 - f/ "underläge" mot mer expansiva verksamheter inom och utom hästsportsektorn*
 - g/ lägre omsättningar*
 - h/ pessimism och uppgivenhet bland travsportens aktörer i räjongen.*
- osv.*

Ett alternativ som tydligt profilerar Åmålstravet

- skapar förutsättningar för fler riksspeldagar (V4,V64,V65,V75, DD).*
- får större och mer omfattande medial uppmärksamhet.*
- blir ett alternativ och en variation, och därmed intressantare, för aktiva, publik och samarbetspartners.*
- genererar förutsättningar för större ekonomiska marginaler och mer prispengar.*
- ökar utrymmet för nödvändiga investeringar och underhållsåtgärder.*
- blir expansiv profil i branschen.*
- stärker förutsättningarna för mer spel, större omsättningar och sannolikt intressantare travsport.*
- blir en " plusfaktor" för näringsliv och kommuner i området.*

Åmålstravet – the right way - högervarvstrav.

De ekonomiska investeringarna, satt i relation till vad vi åstadkommer, är måttliga bl.a. därför att

- startsystem och målkamera behöver, i en nära framtid, bytas ut.*
- restaurang- och VIP rum liksom publikutrymmen ligger, med högervarvsalternativet, väl placerade redan idag.*
- projektet ökar förutsättningarna för att attrahera finansiärer.*

Pågående utredning i hanteras f.n. i Sällskapets styrelse.

Konferens-möjligheterna i Åmål är otillräckliga.

I egen regi och i samarbete med andra aktörer är Arena Åmålstravet ett intressant och behövt tillskott i konferensutbudet.

Lokalerna och kompetens finns, nyinvesteringar i konferensutrustning krävs.

Restaurangen uthyrs till restauratör som avser öppna helårsvis.

Verksamheten är etablerad under hösten 08.

Övernattningsstugor 4-6 bädds skapar ytterligare möjligheter bl.a. för konferensverksamheten och som i samband med Bluestravet.

Utökat samarbete, "fusion" med År och Ar.

Vi ser förutsättningar för Åmål, Årjäng och Arvika som en "trippelallians", tillsammans en aktör i trav-Sverige.

De tre banorna kan med sina olika profiler komplettera varandra på ett utomordentligt sätt. Gemensam ekonomi, sekretariat, personal, planering mm. gör oss till en "stark" mellanbana med 35-40 tävlingsdagar.

Med detta perspektiv lägger vi grunden för de tre banornas positiva utveckling.

Planeringsarbete har inletts.

Årjäng den traditionella, mycket som idag,

Arvika "farmarbanan" med några tävlingsdagar men mycket B-lopp, bygdetrav, propagandatrav och liknande samt

Åmål den innovativa, lite annorlunda högervarvsbanan med "variationstrav".

Förutsättningar för ökat intresse från aktiva, publik, sponsorer och mediabevakning.

Dessutom kan vi samordna sekretariat, sport-, marknad- och administration väsentligt mer, utan att det skall göra avkall på de nära, lokala, növärdiga erfarenheterna.

Kostnadsbesparingar i icke oväsentlig omfattning. Upskattningsvis motsvarande en heltidstjänst.

Med de 35-40 tävlingsdagarna blir vi jämförbara med en "mellanbana" och kan ev. också utveckla "partnerskap" och/eller samarbete "på lika villkor" med, i första hand, Färjestad och sekundärt övriga travbanor i landet.

Prioriterade samarbetspartners, "huvudsponsorer"

med redan etablerad anknytning till Åmålstravet som t.ex. Mustad,

Åmåls kommun, Q-Med, Hemköp. Fler intressenter blir aktuella från näringslivet om/när Åmålstravets profil expanderar.

Hand i hand med ökad medial uppmärksamhet, tydligare profilering och en levande arena går möjligheterna att knyta samarbetspartners till verksamheten.

De ser naturligtvis den direkta kopplingen mellan medial exponering och utbytet av samarbetet.

Både offentliga och privata aktörer kan antas vara intresserade av ett fördjupat samarbete med ömsesidiga åtaganden och som med utvecklingspotential i samaktioner med Åmålstravet genererar mervärde.

Kompetensutveckling

Specialkomponerade personaldagar för företags- och ledningsgrupper som kick-offs, grupp- och ledarutveckling mm.

Mervärde för samarbetspartners och sponsorer.

En, för travbanor ovanlig exponeringsmöjlighet men, icke desto mindre, viktig att nyttja då kompetensen finns i verksamheten. PR – effekten för banan och indirekt travbesök har visat sig positiv. Anläggningen nyttjas mer frekvent.

Dessutom har samarbete med andra banor, f.n. Ax och År, inletts. Kompetensutbyte för genomförande av företagsaktiviteter i denna sektor genererar mer omfattande arenaanvändning och ökade intäkter för de samarbetande banorna.

Hästsportcenter

där vi samlar både kompetens och aktiviteter till travbanan. Veterinärmottagning, vattenträningsmaskin, massör, horesmanshiputbildning, utställningslokaler, dressyr, hopp- och ridträning, alternativbehandlingar, Praktisk hästräning, A-tränarledda, är bara några exempel aktiviteter.

Nära samarbete med ridskola, hästhoppnings- och körföreningar, lokala näringsidkare i branschen.

Utbildningsinsatser med praktiska gymnasiekurser, hästskötarutbildning, praktikplatser för ungdom osv.

Planering för internationell hopptävling på Åmålstravet i samarbete med Åmåls Ridklubb pågår.

Förstärkt kompetens för samverkan med institutioner och över gränser för meningsfull sysselsättning och personlig utveckling för barn och ungdom i riskzonen.

EU – Interreg projekt pågår och planeras leda till bl.a. gymnasieutbildning på travbanan med de ökade intäkter detta medför.

Vi ser inte en eller några få enskilda åtgärder som tillräckliga för att säkra Åmålstravets positiva utveckling. Det är viktigt för oss att satsa på samtliga verksamheter som beskrivits ovan.

Prioriteringarna styrs mer av a/ det vi kan göra omedelbart, b/ det som tar lite längre tid

Huvudinriktningarna för framtiden :

1. **Profilera** med högervarvstrav.
2. **”Trivselbana”** med aktiviteter för företag, sponsorer, barn och övr. publik.
3. **Travskolan** för utbildning, nyrekrytering, hästupplevelser, publik- och sponsoraktiviteter.
4. **Samverkan med År och Ar** Med gemensamt resurs- och kompetensnyttjande stärka organisationerna och vår roll i Travsverige.

Framåtblick

Förutsättningar för alternativ användning av travanläggningen.

Vi ser en tydlig koppling. När vi driver en aktiv travbana finns också intresse för och möjligheter till alternativa användningar.

Vi har redan goda erfarenheter av bilutställningar, hundutställningar, musikarrangemang, konferenser, fester . Enduro, veteranbilsutställning, marknad och hundkapplöpning på gång.

Samverkan med Centrumförening och Bluesförening.

Samarbete med Gymnasieskolan om undervisningslokaler och utbildningsinsatser

Företagsevenemang och Personaldagar är etablerade. Potentialen är stor.

Bara att jobba på.

Förutsättningar för ökade intäkter inom trav

Profilering av travbanan, medial exponering, riksspel, bevara och utveckla familjebanan, ”mysfaktorn”, samarbetspartners.

Vi har många möjligheter att göra lokala insatser för att öka intäkterna inom trav.

Externa faktorer, främst mediebevakningen ihop med riksspel, avgör ändå det mesta.

Långsiktigt är våra förutsättningar goda. Vi bidrar till potentiell intressehöjningen för travet med vårt alternativ. Ökar omsättningen på trav, ger fler riksspeldagar till Åmål etc.

Med bra arenaarrangemang höjer vi entrépriserna och ser över hantering av frikort och programförsäljningen.

Mer relevant prissättning för nyttjande av stallar, boxar och hagar.

Förutsättningar för ökade intäkter vid sidan av trav

Mycket goda . Kopplat till alternativa användningsområden har vi bara påbörjat denna utveckling. Relevant prissättning, samarbete med lokalt näringsliv och nyttjande av befintlig kompetens i företaget är några faktorer som ger intäkter och kommer att ge ökade intäkter.

”Paket” med sponsring , skyltar och mervärde i form av kompetensutveckling och upplevelsedagar för ledningsgrupper och personal attraherar samarbetspartners i ilångt större utsträckning än gängse sponsring. Potentiellt stora ökade intäkter.

Hysesavtal avseende försäljning på travdagar och restaurangen skall förhandlas om.

Kostnadsbesparingar genom samverkan mm inom trav

Vi räknar med betydande kostnadsbesparingar och effektivisering i det ökade samarbetet med År och Ar i enlighet med ovan beskrivet arbete.

Hysesgästernas ansvar avseende underhåll av förhyrda objekt regleras.

Kostnadsbesparingar genom samverkan mm vid sidan av travet.

Samarbete med lokala arrangörer, föreningar och intresseorganisationer minskar kostnaderna för genomförandet av arrangemangen på travbanan.

Översyn av energikällor och energiåtgång. Alternativ uppvärmning. Gödselhanteringen
Intresseorganisationernas åtaganden och ansvar utökas.

Förutsättningar för att främja travet som breddsport.

Åmålstravets verksamhet idag är ett utomordentligt bra exempel på hur breddsporten främjas. Anläggningen brukas frekvent av aktiva, Travskolan har daglig verksamhet för barn, ungdomar och handikappade.

Hästägareföreningen ansvarar för provloppsverksamheten, aktiviteter i Hästägarlokalen och Damklubbens verksamhet engagerar tjejer i alla åldrar både på travdagar och vid andra arrangemang.

Åmålstravets kulturella och historiska grund ger oss en naturlig utgångspunkt och plattform för breddsport. Vi är idag en breddsportsarena och har här vår främsta styrka inför framtiden.

Förutsättningar att främja travets ungdomsverksamhet

Med utgångspunkt i Travskolans verksamhet idag och med den medvetna satsning Åmålstravet gör på denna "gren" för framtiden har vi optimala möjligheter att främja ungdomsverksamhet.

Åmålstravet i oktober 2008